

PROJEKT
Załącznik
do Uchwały Nr .....
Rady Powiatu w Gołdapi
z dnia ..... 2017 r.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 – 2022

Gołdap 2017 r.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	str.
2	
2. Podstawa prawna programu	str.
3	
3. Ogólna charakterystyka powiatu	str.
3	
4. Diagnoza obszaru objętego programem	str.
4	
5. Opis programu	str. 10
5.1. Cel główny programu	str.
10	
5.2. Cele szczegółowe programu	str.
10	
5.3. Realizacja działań w ramach programu	str.
10	
5.4. Realizatorzy programu	str.
11	
5.5. Źródła finansowania	str.
11	
5.6. Ewaluacja i monitoring	str.
12	
6. Podsumowanie	str.
12	

1. WPROWADZENIE

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 – 2022 stanowi lokalną odpowiedź na rekomendacje zawarte w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego określonym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 458).

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882) ochronę tę zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach

z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących w szczególności:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym;
- zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
- kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882) osoba z zaburzeniami psychicznymi to osoba:

- chora psychicznie (wykazująca zaburzenia psychotyczne);
- upośledzona umysłowo;
- wykazująca inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Uchwałą nr 150/2017 Zarządu Powiatu w Gołdapi z dnia 26 lipca 2017 roku powołano powiatowy zespół koordynujący realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 – 2022 na obszarze Powiatu Gołdapskiego.

Do zadań zespołu należy opracowanie powyższego Programu, uwzględniającego potrzeby ludności Powiatu w zakresie zdrowia psychicznego i opieki psychiatrycznej oraz dostosowanie do nich skoordynowanej działalności różnych form pomocy i oparcia społecznego.

Program wyznacza kierunki działania powiatu gołdapskiego w zakresie profilaktyki i poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców, zaspakajania ich potrzeb oraz organizacji opieki zdrowotnej na lata 2017-2022. Program wyznacza kierunki i działania w obszarze zdrowia psychicznego oraz skupia się na działaniach dotyczących chorób psychicznych i profilaktyki.

2. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2016 poz. 814 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 – 2022 (Dz. U. z 2017 r. poz. 458).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1793 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 z późn. zm.).

3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU

Powiat gołdapski położony jest na północno-wschodnich krańcach województwa warmińsko-mazurskiego. Utworzony w 2002 w wyniku podziału powiatu olecko-gołdapskiego. Jego siedzibą jest miasto Gołdap. Powiat od strony północnej graniczy z Obwodem Kaliningradzkim, od wschodu z powiatem suwalskim (województwo podlaskie), od południa z powiatem oleckim i giżyckim, a od zachodu z powiatem węgorzewskim. Powierzchnia powiatu wynosi 772 km².

W jego granicach administracyjnych usytuowane są:

- 1) gmina miejsko – wiejska Gołdap;
- 2) gmina wiejska Banie Mazurskie;
- 3) gmina wiejska Dubeninki.

Wg stanu na 31.12.2016 r. powiat gołdapski zamieszkiwało 27 151 osób, w tym: gminę Gołdap 20 331 osób (tj. 13 771 osób - miasto, 6 560 osób – obszar wiejski), gminę Banie Mazurskie 3 820 osób, zaś gminę Dubeninki 3 000 osób.

4. DIAGNOZA OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM

Z informacji uzyskanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Giżycku sytuacja osób niepełnosprawnych na terenie powiatu gołdapskiego kształtuje się następująco:

Liczba osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie powiatu gołdapskiego				
Rok	Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (osoby niepełnosprawne po 16 r.ż.)		Orzeczenia o niepełnosprawności (osoby niepełnosprawne przed 16 r.ż.)	
	Ogółem	02-P czyli z powodu chorób psychicznych	Ogółem	02-P czyli z powodu chorób psychicznych
2016	554	67	145	7
2015	677	71	106	3
2014	674	76	109	4
2013	591	53	97	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Giżycku.

W 2016 r. liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z powodu chorób psychicznych (osoby niepełnosprawne po 16 r.ż.) zwiększyła się o 14 w porównaniu do roku 2013, zaś w porównaniu do 2015 r. zmniejszyła się o 4 oraz w porównaniu do roku 2014 spadła

o 9.

Na terenie powiatu gołdapskiego zarejestrowano także osoby ze schorzeniami psychiatrycznymi przed 16 rokiem życia.

W 2015 r. liczba udzielonych porad pacjentom z powiatu gołdapskiego w ambulatoryjnej opiece zdrowia psychicznego zmniejszyła się o 10 porad.

Liczba udzielonych porad w ambulatoryjnej opiece zdrowia psychicznego				
Rok	Ogółem liczba pacjentów z powiatu gołdapskiego	Z liczby ogółem		
		dzieciom i młodzieży do 18 lat	osobom w wieku 65 lat i więcej	kobietom
2015	4341	-	712	2904
2014	4351	-	725	2883

Źródło: Biuletyn ochrony zdrowia województwa warmińsko-mazurskiego za rok 2015, 2014.

W 2015 roku z powodu chorób psychicznych, w poradniach zdrowia psychicznego i odwykowych w powiecie gołdapskim udzielono 6598 porad, co daje tendencję wzrostową zarówno do 2014 r. (wzrost o 1317 porad), jak i do 2013 r. (wzrost o 289 porad).

Liczba poradni zdrowia psychicznego i odwykowych w Powiecie Goldapskim										
Rok	Liczba poradni	w tym		ogółem liczba wszystkich porad	w tym			inne świadczenia		
		Poradnia zdrowia psychicznego	poradnia odwykowa		Porady lekarskie	Porady psychologa	Porady innego terapeuty	Psychoterapia indywidualna	Psychoterapia grupowa (rodzinna)	Skierowania do stacjonarnych placówek psychiatrycznych i odwykowych
2015	2	1	1	6598	4864	496	1238	235	49	82
2014	1	1	-	5281	4884	397	-	-	-	-
2013	Brak danych	Brak danych	Brak danych	6309	4551	431	1327	Brak danych	Brak danych	Brak danych

Źródło: Biuletyn ochrony zdrowia województwa warmińsko-mazurskiego za rok 2015, 2014, 2013.

Z informacji uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu gołdapskiego szacunkowa liczba osób niepełnosprawnych ogółem, z wyróżnieniem osób dotkniętych chorobami psychicznymi, korzystających ze stałych form pomocy społecznej, z rozgraniczeniem na lata 2013-2016 kształtuje się następująco:

Osoby niepełnosprawne korzystające z pomocy ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Gołdapskiego		
Rok	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem	W tym liczba osób niepełnosprawnych dotkniętych chorobą psychiczną
Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi		
2013	Brak danych	37
2014	Brak danych	42
2015	Brak danych	55
2016	Brak danych	67
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach		
2013	19	10
2014	21	10
2015	21	10
2016	21	9
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich		
2013	64	13

2014	69	15
2015	76	15
2016	68	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu gołdapskiego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gołdapi liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz liczba osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy kształtuje się następująco:

Zarejestrowani na dzień:	Liczba osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi	
	bezrobotni	poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu
31.12.2013	16	12
31.12.2014	20	13
31.12.2015	24	12
31.12.2016	16	8
31.07.2017	16	4

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gołdapi.

Powyższe dane dotyczą osób z zaburzeniami psychicznymi, które zostały zarejestrowane lub pobierały z tego tytułu świadczenia. Wiele osób zmagających się z zaburzeniami psychicznymi nie zostało uwzględnionych w oficjalnych danych, co nie oznacza, że nie potrzebują one także opieki i wsparcia by móc prawidłowo funkcjonować w społeczeństwie.

Istotnym elementem wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi jest system edukacji przygotowany do pracy z dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami psychicznymi oraz z ich rodzicami prowadzony przez Zespół Placówek Edukacyjno – Wychowawczych w Gołdapi.

Placówka przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. Ma ona na celu przygotowanie wychowanków do życia w integracji ze społeczeństwem poprzez osiągnięcie wszechstronnego rozwoju uczniów w dostępnym im zakresie.

Na terenie powiatu gołdapskiego funkcjonuje Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Gołdapi. Poradnia obejmuje bezpłatną opieką psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną dzieci i młodzież z przedszkoli, szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych z terenu powiatu gołdapskiego. Placówka oświatowa oferuje badania diagnostyczne, poradnictwo, oddziaływania psychoedukacyjne i terapeutyczne grupowe i indywidualne skierowane do dzieci, młodzieży oraz rodziców. Po badaniach diagnostycznych poradnia wydaje opinię psychologiczno - pedagogiczną zawierającą diagnozę oraz zalecenia dotyczące postępowania z dzieckiem w domu, przedszkolu lub szkole. W poradni działają zespoły orzekające, które wydają orzeczenia o potrzebie:

- kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie, wymagającej specjalnej organizacji nauki i metod pracy;
- indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do przedszkola lub oddziału zorganizowanego w szkole podstawowej;
- indywidualnego nauczania dla dzieci i młodzieży, których stan uniemożliwia lub utrudnia uczęszczanie do szkoły;
- zajęć rewalidacyjno – wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych w stopniu głębokim;
- opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole.

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka to wielospecjalistyczne, kompleksowe i intensywne działania mające na celu pobudzenie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia pierwszych sygnałów nieprawidłowego funkcjonowania do chwili ich ustąpienia, ale nie dłużej niż do rozpoczęcia przez dziecko nauki w szkole podstawowej. Wczesnym wspomaganie rozwoju objęte mogą być dzieci, u których rodzice, lekarze lub inni specjaliści rozpoznali symptomy wskazujące, że rozwój dziecka jest zaburzony, tj. obejmuje:

- zaburzenia lub dysfunkcje narządów zmysłów, zaburzenia sensoryczne;
- dysharmonie rozwojowe;

- opóźnienie rozwoju psychomotorycznego;
- zaburzenia rozwoju motorycznego, dysfunkcje narządu ruchu;
- uszkodzenia OUN;
- zaburzenia emocjonalne;
- zaburzenia zachowania;
- autyzm, psychozy dziecięce;
- nadpobudliwość psychoruchową;
- zaburzenia funkcji językowych;
- obciążenia genetyczne.

Istotnym elementem wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi jest także działalność terapeutyczno – rehabilitacyjna prowadzona przez Warsztat Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Ełckiej w Gołdapi. Poniżej przedstawiono liczbę osób niepełnosprawnych zakwalifikowanych do udziału w Warsztacie Terapii Zajęciowej ogółem, z wyróżnieniem osób dotkniętych chorobami psychicznymi, z rozgraniczeniem na lata 2013-2016:

Osoby niepełnosprawne zakwalifikowane do udziału w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Gołdapi		
Rok	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem	W tym liczba osób niepełnosprawnych dotkniętych chorobą psychiczną
2013	50	24
2014	50	26
2015	50	26
2016	50	28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Warsztatu Terapii Zajęciowej w Gołdapi.

Kolejnym istotnym elementem wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi jest działalność Środowiskowego Domu Samopomocy „Słoneczny dom” w Gołdapi. Placówka dziennego pobytu powstała 1 sierpnia 2013 r. Skierowana jest do pełnoletnich osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy w zakresie przystosowania do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i

samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Dom przeznaczony jest dla 45 dorosłych osób z zaburzeniami psychicznymi. Placówka dysponuje dwoma miejscami całodobowego pobytu.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi korzystające ze wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy „Słoneczny dom” w Gołdapi	
Rok	Liczba uczestników z zaburzeniami psychicznymi
2013	34
2014	38
2015	42
2016	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych ze Środowiskowego Domu Samopomocy „Słoneczny dom” w Gołdapi.

Ważnym elementem wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi jest działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi prowadzi szereg działań adresowanych do lokalnej społeczności, w tym do osób z zaburzeniami psychicznymi. Ponadto PCPR udziela dofinansowań ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych osobom niepełnosprawnym, w tym osobom z zaburzeniami psychicznymi. Przy PCPR w Gołdapi działa Punkt Interwencji Kryzysowej, świadczący specjalistyczne poradnictwo prawne i psychologiczne dla mieszkańców powiatu gołdapskiego.

5. OPIS PROGRAMU

5.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Celem głównym programu jest zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.

5.2. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

- 1) Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia wpływających korzystnie na zdrowie psychiczne, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu;
- 2) Profilaktyka i zapobieganie powstawaniu zaburzeń psychicznych;
- 3) Integracja społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 4) Upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 5) Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 6) Koordynacja różnych form opieki i pomocy.

5.3. REALIZACJA DZIAŁAŃ W RAMACH PROGRAMU

- 1) Upowszechnianie informacji na temat zaburzeń psychicznych – organizowanie kampanii społecznych;
- 2) Podejmowanie działań na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- 3) Realizacja działań w zakresie organizacji i wspierania lokalnych imprez integracyjnych, kulturalnych i sportowych wspierających aktywność osób niepełnosprawnych;
- 4) Warsztaty Terapii Zajęciowej dla mieszkańców powiatu;
- 5) Prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej. Porady prawne, psycholog;
- 6) Prowadzenie w środowisku osób z zaburzeniami psychicznymi kampanii informacyjnej dotyczącej zróżnicowanych form aktywizacji zawodowej w celu zwiększenia ich aktywności na rynku pracy;
- 7) Informowanie przez pracowników służb zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi o możliwościach skorzystania z usług i instrumentów rynku pracy w celu aktywizacji zawodowej;
- 8) Aktywizowanie przez pracowników służb społecznych zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi do korzystania z poradnictwa zawodowego;
- 9) Promowanie zatrudniania osób z zaburzeniami psychicznymi.

5.4. REALIZATORZY PROGRAMU

- 1) Starostwo Powiatowe w Gołdapi;
- 2) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi;
- 3) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Gołdapi;
- 4) Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Gołdapi;
- 5) Powiatowy Urząd Pracy w Gołdapi;
- 6) Zespół Placówek Edukacyjno – Wychowawczych w Gołdapi;
- 7) Punkt Interwencji Kryzysowej działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi;
- 8) Warsztat Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Ełckiej w Gołdapi;
- 9) Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi;
- 10) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach;
- 11) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich;
- 12) Środowiskowy Dom Samopomocy „Słoneczny Dom” w Gołdapi.

5.5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- 1) Własne Powiatu Gołdapskiego;
- 2) Własne realizatorów Programu;
- 3) Narodowy Fundusz Zdrowia;
- 4) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- 5) Fundusz Pracy;
- 6) Inne.

5.6. EWALUACJA I MONITORING

Podmioty realizujące Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 – 2022 powinny sporządzić w terminie do końca marca sprawozdania za rok poprzedni z realizacji Programu i przesłać do Starostwa Powiatowego w Gołdapi w wersji elektronicznej i papierowej.

6. PODSUMOWANIE

Przyjmuje się, że Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 – 2022 przyczyni się do:

- 1) poprawy dostępności do różnych form opieki psychiatrycznej;
- 2) zwiększenia roli pomocy społecznej;
- 3) wzrostu poziomu wiedzy nt. zdrowia psychicznego oraz sposobów redukcji czynników ryzyka;
- 4) wczesnego wykrywania i odpowiedniego leczenia schorzeń psychicznych;
- 5) zwiększenia liczby pracujących osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 6) zwiększenia integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.